N:o 16.

Ank. till Riksd. Kansli d. 29 Jan. 1867, kl. 11 f. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, angående ordnande af Veterinärväsendet i Riket; Gifven Stockholms Slott den 18 Januari 1867.

Sedan bestyrelsen för det år 1860 hållna nionde allmänna Svenska landtbruksmötet den 5 Maj 1861 hos Kongl. Maj:t, å mötets vägnar, gjort underdånig framställning om behofvet af veterinärväsendets ordnande på ett mot nuvarande tidsförhållande lämpadt sätt och anslag af nödiga medel för detta ändamål; samt i anledning häraf Kongl. Maj:t infordrat underdåniga yttranden af ej mindre lärarne och direktionen vid Veterinär-inrättningen i Stockholm och direktionen öfver Veterinär-inrättningen i Skara, än ock Sundhets-kollegium samt Landtbruksakademien; så hafva Rikets Ständer uti underdånig skrifvelse den 28 Februari 1863 anhållit, att Kongl. Maj:t måtte låta utarbeta och för Rikets Ständer framlägga ett förslag, hvarigenom i öfverensstämmelse med tidens fordringar och landets behof så väl undervisningen i veterinärkunskapen kunde höjas och utvidgas, som äfven djurläkarnes antal förökas och deras vilkor förbättras.

Med föranledande af Rikets Ständers berörda framställning har Kongl. Maj:t den 13 November 1863 åt särskilda komiterade uppdragit att afgifva förslag till fullständigt ordnande af veterinärväsendet i Riket; och hafva dessa komiterade den 24 Maj 1865 inkommit med underdånigt utlåtande och förslag, som blifvit till trycket befordradt och skall i nödigt antal exemplar till Riksdagen öfverlemnas.

Efter det Sundhets-kollegium den 17 nästlidne Maj öfver komiterades förslag afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t tagit detta, synnerligen för jordbruket magtpåliggande, ärende i öfvervägande och vill nu till Riksdagen göra den framställning i ämnet, som Kongl. Maj:t finner vara af för-

hållandena påkallad; hvarvid och då veterinärväsendets bringande i ett ändamålsenligt skick är företrädesvis beroende på medel att bilda dugliga och kunniga veterinärer, Kongl. Maj:t anser frågan om *den veterinära undervisningens ordnande* böra i främsta rummet afses.

Dervid förekommer först att tillse, huruvida båda de för detta ändamål bildade, nu befintliga läroanstalter böra bibehållas, eller åt allenast ett enda läroverk öfverlemnas att bibringa ifrågavarande undervisning. I afseende härå haíva komiterade yttrat den åsigt, att, för bildande af erforderligt antal skickliga veterinärer, en läroanstalt, belägen i medlersta delen af Riket samt försedd med nödiga lärarekrafter och undervisningsmedel, vore åtminstone för närvarande och äfven för den närmaste framtiden tillräcklig. Då af de två veterinärskolor landet nu eger, den ena i Stockholm och den andra i Skara, den förra genom sitt läge och sin redan vunna utveckling är företrädesvis egnad att utbildas till ett behofvet motsvarande läroverk för veterinärer, har äfven blifvit föreslaget, dels att Veterinär-inrättningen i Skara måtte med denna förenas, dels ock att densamma må alldeles upphöra. I fråga härom synas likväl särskilda omständigheter förefinnas, hvilka i viss mån utgöra hinder för en sådan anordning. Veterinärinrättningen i Skara, grundad 1774 af Professoren Peter Hernqvist, som till denna anstalt genom testamente anslagit ett kapital, ursprungligen uppgående till omkring 27,000 Riksdaler Riksmynt, hvaraf vid 1864 års början lärer återstått inemot 20,000 Riksdaler, samt derförutan stads- och annan jord af mera än 160 tunnlands vidd jemte en mjölqvarn, har hittills, på sätt jemväl det för denna läroanstalt nu gällande provisoriska reglemente af den 20 Juli 1855, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med dess grundläggares föreskrifter, innehåller, haft till uppgift att lemna undervisning i veterinärvetenskapen och bilda skickliga hofslagare för landsortens behof, och har i förhållande till sina tillgångar, hvilka efter hand blifvit från Statens sida ökade genom upplåtelse af omkring 200 tunnland jord samt ett årligt penningeanslag, som för närvarande utgör 4,100 Rdr årligen, ådagalagt en icke allenast för kringliggande ort, utan ock för landet i öfrigt gagnande verksamhet. Att, på sätt Sundhets-kollegium ifrågasatt, införlifva denna läroanstalt med en annan, och att för sådant ändamål förflytta densamma från Skara, lärer icke, emot de af Professoren Hernqvist vid hans gåfva fästade vilkor, låta sig göra, med mindre Staten tillika afsäger sig fördelarne af donationen; och att åter åt denna skola öfverlemna att, såsom komiterade föreslagit, med endast dess egna, redan förut otillräckliga medel, verka för dess uppgift utan vidare bidrag från Staten, synes, med afseende å de fördelar det allmänna hemtat och kan fortfarande förvänta af inrättningens verksamhet, vara lika litet önskvärdt, som den uppoffring Staten för närvarande får vidkännas för inrättningens understödjande kan anses känbar. Då dessutom detta läroverk, med bibehållande af de närmare bestämmelser, som grunda sig å omförmälda donation, svårligen låter sig

organiseras till full öfverensstämmelse med det veterinära undervisningsväsendet i öfrigt, derest icke äfven denna läroanstalt skulle utvidgas till en fullständig veterinärskola, hvilket emellertid Kongl. Maj:t, under nuvarande omständigheter, finner icke vara behöfligt, har Kongl. Maj:t, som är sinnad vidtaga åtgärder, på det att denna läroinrättning, så vidt ske kan, må ordnas till likstämmighet med det andra veterinärläroverket, icke ansett någon förändring för närvarande böra ske i de för Veterinär-inrättningen i Skara beviljade anslag.

I afseende å grunderna för undervisningens ordnande vid den fullständiga veterinära läroanstalten eller Veterinär-institutet, hafva komiterade, som lika med öfrige vederbörande ansett det nu varande antalet lärare vid Veterinär-inrättningen i Stockholm, nemligen tre professorer och en adjunkt jemte en instruktionssmed vara otillräckligt, i underdånighet föreslagit, att, för vinnande af en ändamålsenlig fördelning af läroämnena och med hänseende jemväl till behofvet af lärarekrafter, motsvarande det påräkneliga antalet af elever, hvilka komiterade antagit komma att uppgå till omkring sextio på en gång, utom hofslagarelärlingar, måtte vid institutet anställas fem professorer, af hvilka en tillika skulle mot särskildt arfvode vara institutets föreståndare, samt tre adjunkter och en instruktionssmed, alla med fria bostäder vid institutet och med löner till belopp af 4,500 Riksdaler för hvardera af professorerne och 1,500 Riksdaler för en hvar af Adjunkterna och instruktionssmeden, samt att af undervisningsämnena, hvilka enligt det för Veterinär-inrättningen i Stockholm den 6 Augusti 1859 i nåder fastställda reglemente icke äro bestämdt fördelade å de särskilda lärostolarne, vissa skulle tilldelas hvarje professorstjenst, på sätt förslaget närmare bestämmer, och två af adjunkterna tillhöra hvar sin af de begge professioner, med hvilka den kliniska undervisningen förenades, men den tredje adjunkten användas i de läroämnen, der sådant företrädesvis behöfdes;

att då, beträffande fordringarne på elevernes kunskaper före inträdet vid institutet, härutinnan vore för närvarande att finna en af de hufvudsakligaste bristerna i veterinärväsendet, enär stadgandet om dessa förkunskaper, hvilka enligt reglementet skulle utgöra "nödiga skolkunskaper", icke lemnade visshet, att eleverna förut vunnit tillräcklig humanistisk bildning för att bereda dem en mera aktad samhällsställning och erforderliga insigter särskildt i de kunskapsgrenar, som utgjorde det veterinära studiets underlag, det måtte för antagande af elev bestämmas såsom vilkor, att den sökande skulle hafva aflagt fullständig examen för afgång från högre elementarläroverk eller åtminstone för utgång från sjette klassen å reallinien;

att lärokurserna, såsom hittills, måtte så inrättas, att de för hvarje af de fyra läseklasser, i hvilka eleverna borde vara fördelade, beräknade läroämnen kunde medhinnas på ett år och således fullständig veterinärbildning, såsom tillförene, under fyra års tid förvärfvas;

att för 60 elever af alla årsklasser skulle vid institutet beredas fri bostad med eldning, möbler och sängkläder samt, mot viss betalning, kosthåll, och för 12 af dem äfven utan afgift kosthåll, mot förbindelse för desse sistnämnde att under tio år efter sin afgång från institutet vara disponibla till tjenstgöring under krig såsom militärveterinärer;

att till utdelande af årliga premier åt elever skulle anslås 1,000 Riksdaler, samt såsom understöd till företagande af utrikes resor i veterinärvetenskapligt ändamål 1,000 Riksdaler årligen att tilldelas en af institutets afgående skickligaste elever; samt

att vid institutets smedja fri undervisning skulle lemnas i hofbeslagskonsten åt så många lärlingar som utrymmet medgåfve, och för högst 12 bland desse beredas fri bostad vid institutet med eldning, sängkläder och möbler samt fri kosthållning;

Upptagande den af komiterade föreslagna stat för Veterinär-institutet, på sätt deröfver upprättad, vid komiterades underdåniga utlåtande fogad tablå närmare utvisar, såsom årliga bestämda anslag en summa af 38,400 Riksdaler och reservations- eller förslagsanslag 17,700 Riksdaler, tillhopa 56,100 Riksdaler, eller 33,770 Riksdaler utöfver det enligt nu gällande stat till Veterinär-inrättningen i Stockholm anslagna belopp, 22,330 R:dr, deruti icke inberäknad den summa, 3,000 Riksdaler, Rikets Ständer vid sistlidna riksdag anvisat till arfvode åt en lärare i ambulatorisk klinik; hvarförutan komiterade ansett, att för första uppsättningen af åtskilliga inventarier samt uppköp af medikamenter och fourage erfordras anslag för en gång med tillsammans 29,000 Riksdaler.

I dessa delar har Sundhets-kollegium uti dess sistberörda utlåtande anfört, bland annat:

att då från den af komiterade föreslagna profession i fysik, kemi, botanik, farmakologi, farmaci, farmakodynamik, toxikologi och recepturkonst, de tre sistnämnda läroämnena kunde till annan lärostol öfverflyttas, och undervisningen i de fem förstnämnda, uti flera af hvilka eleverna vid inträdet borde ega förberedande kunskaper, derigenom komme att upptaga vida mindre tid än eljest, denna lärareplats syntes kunna anförtros åt en person, som, då han ej behöfde ega veterinärbildning och således icke vore med professorerne fullt jemförlig, kunde benämnas lektor och erhålla lön till belopp af endast 3,000 Riksdaler;

att öfriga lärarepersonalen borde, utom fyra professorer och en instruktionssmed, utgöras af två adjunkter till biträde åt de professorer, som hade klinisk undervisning;

att den ambulatoriska kliniken, hvilken enligt komiterades förslag skulle vara förenad med professionen i kirurgi, obstetrik och hofbeslagslära, lämpligare kunde uppdragas åt professoren i husdjursskötsel och husdjursafvel;

att förmånen af fri bostad vid institutet syntes böra i första rummet förbehållas

behållas föreståndaren och de båda adjunkterne, hvilka alltid borde vara vid Institutet att anträffa, och, om utrymmet medgåfve, beredas äfven instruktionssmeden eller någon af de professorer, hvilka komme att handhafva klinisk undervisning;

att för inträde såsom elev vid läroverket borde erfordras att hafva aflagt afgångsexamen till universitet; dock att under de tre första åren af läroanstaltens verksamhet äfven ynglingar, som genomgått 6:te klassen af högre elementarläroverk eller visade sig ega deremot svarande kunskaper, skulle kunna till elever antagas;

att Kollegium, som ansåg den af komiterade föreslagna interneringen icke medföra fördelar, motsvarande dermed förenade dryga kostnader, icke funne skäl att biträda förslaget derom eller angående fritt kosthåll för visst antal frielever, utan hemställde, att sådant understöd måtte i stället beredas på det sätt, att den summa, som hittills varit anslagen till underhåll för 16 frielever med 2,880 Riksdaler, ökades till 4,000 Riksdaler, att tilldelas elever, som genom flit och skicklighet gjort sig deraf förtjente, i hvilken händelse ock förslaget om ett särskildt anslag till premier kunde förfalla; samt

att anledning ej syntes förefinnas att tillstyrka bifall till förslaget om fri bostad och kosthåll åt hofslagarelärlingar; och har Kollegium vid sitt utlåtande fogat förslag till årlig utgiftsstat för Institutet, slutande å en summa af 40,250 Riksdaler.

Kongl. Maj:t, — som, på de af Sundhets-kollegium andragna skäl, anser, att en af de högre lärareplatserna kan anförtros åt en lektor, försedd med något ringare löneförmåner än professorerne, samt att åtminstone under den närmaste framtiden den af komiterade föreslagne tredje adjunkten kan undvaras, — finner det vara för undervisningens behöriga bedrifvande vid Institutet erforderligt, att der anställas fyra professorer, en lektor, två adjunkter och en instruktionssmed, aflönade med de af komiterade och Sundhets-kollegium föreslagna, här nedan utförda belopp; hvarjemte den bland professorerne, som innehar föreståndarebefattningen, samt de begge adjunkterne och instruktionssmeden lära äfven böra förses med kostnadsfria bostäder vid Institutet. Att derutöfver i vidare måtto, än som är beroende af de erforderliga nybyggnadernas inrättning och utrymme i öfrigt, utsträcka sistnämnda förmån synes Kongl. Maj:t hvarken vara för läroanstalten och undervisningen behöfligt eller i anseende till kostnaderna förenligt med nödig sparsamhet.

Likaledes har Kongl. Maj:t ansett sig icke böra föreslå beviljande af de anslag, som stå i sammanhang med förslaget om elevernas internering vid Institutet jemte fritt kosthåll för elever och lärlingar samt fri bostad för dessa sednare, dels emedan denna anordning svårligen kan vara mera af behof påkallad vid detta än vid andra läroverk i allmänhet, dels och förnämligast med afseende

på de för densammas genomförande erforderliga kostnader; hvaremot Kongl. Maj:t finner det vara synnerligen önskvärdt, att understöd måtte beredas flitiga och ordentliga elever medelst ett tillräckligt anslag till stipendier.

Då det, på skäl som af komiterade blifvit anförda, är af väsendtlig vigt för ej mindre veterinärstudiets förkofran än höjande af veterinärernes anseende och ställning i samhället, att de elever, som vid Institutet skola till veterinärer utbildas, besitta nödiga förstudier och försvarliga kunskaper inom det humanistiska området, anser Kongl. Maj:t det böra såsom vilkor för elevers inträde vid Institutet bestämmas, att sökanderne genomgått sjette klassen af fullständigt läroverk, hvarvid dock synes böra lemnas inträdessökanderne rättighet att på annat sätt ådagalägga, att de inhemtat motsvarande kunskapsmått.

Kongl. Maj:t, som finner komiterades förslag om undervisningens ordnande till en fyraårig lärokurs, med beräkning af ett år för hvarje klass, välgrundadt, anser sig deremot icke böra för närvarande göra framställning om något särskildt årligt anslag till resestipendier för afgående elever, helst såsom äfven af Sundhetskollegium blifvit anmärkt, veterinären synes icke kunna draga verklig nytta af en utrikes studieresa, förrän han, utrustad med större humanistisk bildning, hunnit att under sjelfständig praktik i sitt yrke förvärfva en mera vidsträckt erfarenhet.

På dessa grunder och med afseende jemväl å behofvet af medel till aflönande af extra lärare samt af tjenstemän och betjening vid Institutets ekonomiska förvaltning, till vidmakthållande af Institutets byggnader, äfvensom till uppköp och underhåll af inventarier, undervisningsmateriel, vedbrand, ljus m. m., finner Kongl. Maj:t de årliga kostnader, hvilka för Institutets tillbörliga verksamhet måste påräknas, vara följande:

4 Professorer, löner	18,000.
Föreståndaren, arfvode	500.
1 Lektor, lön	3,000.
2 Adjunkter, löner	3,000.
Instruktionssmeden, lön	1,500.
Kamereraren, arfvode	2,000.
Sekreteraren, arfvode	400.
Aflöning åt betjente	2,000.
Arvoden å extra lärare	1,000.
Stipendier åt elever	4,000.
Byggnaders underhåll	1,000.
Diverse utgifter: böcker, skrifmaterialier, instrumenter, arbetshästars och inventariers anskaffande och underhåll, ved, ljus, onera, m. m	5,000.
eller tillhopa Rdr	41,400.

Och vill Kongl. Maj:t i följd häraf föreslå Riksdagen att för ett Veterinär-institut i Stockholm bevilja, utöfver det till Veterinär-inrättningen i Stockholm med 22,330 Riksdaler utgående ordinarie anslag, ett sammanlagdt belopp af 19,070 Riksdaler; deruti inberäknad den vid sistlidne Riksdag för den ambulatoriska kliniken vid Veterinär-inrättningen i Stockholm å extra stat anvisade summa 3,000 Riksdaler.

Då de byggnader och lägenheter, hvilka för närvarande begagnas af Veterinär-inrättningen i Stockholm till större delen äro, såsom af komiterade och alla i ämnet hörda myndigheter blifvit erkändt, i anseende så väl till utrymme som till beskaffenheten i öfrigt i deras nuvarande skick olämpliga för ett Veterinär-institutet af den omfattning och med den uppgift, som nu föreslagits, och följaktligen större, för ändamålet oundvikliga nybyggnader måste företagas, har fråga uppstått, huruvida, under förutsättning att Institutet ej lämpligen kan förläggas på större afstånd från hufvudstaden, Institutet bör vara beläget inom hufvudstadens område eller, på sätt Landtbruks-akademien och äfven Sundhetskollegium ansett fördelaktigt, straxt utom hufvudstadens gräns. Ehuru Kongl. Maj:t icke förbiser den nytta frisk landtluft och andra landsbygdens förmåner skulle medföra för både friska och sjuka djur vid Institutet, och ej heller den minskning i kostnaderna, som skulle uppkomma, om försäljning af Veterinär-inrättningens nuvarande hus och tomter skedde och köpeskillingen användes till uppförande af byggnader vid det nya Institutet, har likväl Kongl. Maj:t, — som anser läroanstaltens förläggande på Veterinär-inrättningens nuvarande, centralt belägna lokal otvifvelaktigt gifva största säkerheten för vinnande af ett bland de vigtigaste undervisningsmedlen, nemligen god tillförsel af sjuka djur, och äfven i platsens fria och sunda läge samt lättheten att derstädes från vattenledningen i hufvudstaden bereda ständig tillgång på vatten att användas vid djurens skötsel och vård finner fördelar, hvilka äro synnerligen förtjenta af uppmärksamhet, och särskildt med afseende å den ur ekonomisk synpunkt vigtiga omständigheten, att vid Veterinär-inrättningen under sednare tid uppförts byggnader, hvilka kunna med fördel inpassas i den allmänna byggnadsplanen för Institutet, — funnit komiterades och direktionens för Veterinär-inrättningen förslag om hufvudsakligt bibehållande för Institutet af Veterinär-inrättningens nuvarande läge böra antagas.

Detta läge hafva komiterade likväl ansett icke böra oförändradt bibehållas, utan hemställt att utbyte af nedannämnde del utaf Veterinär-inrättningens vester om Grefgatan inom qvarteret Krabaten belägna, kronobränneriet å Ladugårdslandet förut tillhöriga tomt måtte ske mot den till Inrättningens tomt i qvarterat Edelman mindre, öster om Grefgatan, gränsande "Abraham Rydbergs stiftelse till danande af skicklige sjömän" tillhöriga tomtplats, som, i söder sträckande sig till den tillämnade Nya Strandgatan, begränsas af Riddaregatan å norra sidan och af Styrmansgatan å den östra; genom hvilken anordning skulle vinnas

den betydliga förmånen, att Institutets byggnader blefve belägna inom ett och samma qvarter, hvilket jemväl bättre än qvarteret Krabaten i dess helhet lämpade sig för ett planmessigt bebyggande; hvartill komme, att den äfven väckta frågan om fördelning af Institutets byggnader å Veterinär-inrättningens tomter inom begge nämnde qvarter befunnits icke kunna med någon fördel förverkligas, enär, i sammanhang med den nya Strandgatans anläggande, Grefgatan vore afsedd att genom påfyllnad så höjas, att nedersta våningen af den vid samma gata belägna, hufvudsakligen till föreläsningssalar och elevbostäder nu upplåtna, i öfrigt bristfälliga och i anseende till inredningen obeqväma stora byggnad skulle blifva obrukbar, och i följd deraf denna byggnad måste nedrifvas och med en annan ersättas; hemställande komiterade tillika, att, i händelse det föreslagna bytet godkändes, återstående delen af den till Veterinär-inrättningen upplåtna del af qvarteret Krabaten, som med dervarande åbyggnader på komiterades föranstaltande blifvit af sakkunnige män uppskattad till värde af 96,000 Riksdaler, måtte få försäljas, och köpeskillingen användas såsom bidrag till uppförande af det nya Institutets byggnader.

Enligt det af Direktionen öfver Abraham Rydbergs stiftelse, i anledning af komiterades framställning, gjorda erbjudande skulle Stiftelsens ifrågavarande tomt, beräknad till 43,530 qvadratfot, jemte derå befintlig åbyggnad gå i utbyte emot en ungefärligen lika stor del af qvarteret Krabaten, nemligen den del deraf, som begränsas i norr af Kaptensgatan, i vester af Skepparegatan, i söder af Ladugårdslandsviken och den blifvande Strandgatan samt i öster af den linie, som på 135 fots afstånd från tomtlinien vid Skepparegatan och parallelt med denna drages från Kaptens- till Strandgatan, med rättighet äfven till det å sistnämnda tomtedel belägna boningshus jemte uthusbyggnad af sten; under iakttagande dervid af de vilkor, dels att, om vederbörande stadsmyndigheter antoge det förslag Direktionen hos dem framställt derom att, mot kostnadsfritt afstående af den för Strandgatan erforderliga mark af Stiftelsens egendom, Stiftelsens öfningsfartyg skulle, utan någon afgift till staden och utan intrång af andra fartyg, få intaga och för all framtid innehafva plats vid den kaj, som komme att nedanför nämnda gata på stadens bekostnad anläggas, samma rättighet finge öfverflyttas till kajplatsen nedanför den egendom, som efter utbytet blefve Stiftelsens tillhörighet, — ett förbehåll, hvilket numera, sedan Stockholms Drätselkommission beslutat att med tillämpning af de för expropriation af jord stadgade grunder söka tillvinna staden omförmälda för Strandgatan behöfliga mark, måste anses hafva förfallit, — och dels att Kronan skulle öfvertaga Direktionens förbindelse att, när framdeles någon större om- eller tillbyggnad af det å Stiftelsens nuvarande tomt befintliga stenhus kunde ifrågakomma, anordna denna byggnad så, att af hörnet mellan Riddare- och Styrmansgatorna afskures och till gata utlades 45 qvadratfot.

På de af komiterade sålunda anförda skäl finner Kongl. Maj:t Sig böra föreslå Riksdagen att, i enlighet med komiterades hemställan, det föreslagna utbytet af tomter må ega rum i öfverensstämmelse med det af Direktionen för Abraham Rydbergs stiftelse gjorda anbud, samt att den derefter återstående, Kronan tillhöriga tomtedelen af qvarteret Krabaten med derå befintliga byggnader må på offentlig auktion försäljas och köpeskillingen derför användas på sätt komiterade föreslagit.

Genom komiterades försorg hafva ritningar och kostnadsförslag blifvit upprättade för Veterinär-institutets byggnader, anordnade enligt den af komiterade, efter samråd med Veterinär-inrättningens föreståndare, antagna plan; i hvilket förslag kostnadssumman beräknats uppgå till 585,101 Riksdaler, deraf, efter afdrag af uppskattningsvärdet å den till försäljning ifrågasatta tomten i qvarteret Krabaten 96,000 Riksdaler, skulle återstå 489,101 Riksdaler. I anledning af erhållen nådig Remiss har Öfver-Intendents-embetet i afgifvet underdånigt yttrande anfört, att för den händelse minskning i de ursprungligen afsedda bostadslägenheterna kunde ske, och dessa, på sätt utan alltför omfattande rubbning i byggnadsplanen läte sig göra, blefve, såsom bifogade alternativa ritningar utmärkte, inskränkta till boställen för föreståndaren, adjunkterne och instruktionssmeden, kostnadsbeloppet komme att minskas med omkring 70,613 Riksdaler, eller till 418,488 Riksdaler; hvarefter Öfver-Intendents-embetet uti ytterligare infordradt utlåtande upplyst, att, genom uteslutande af husrum och kosthållning för elever vid Institutet och med iakttagande att ett bland de, enligt föregående förslag, för Veterinär-styrelsen afsedda rum, blifvit anordnadt till rum för lärare kostnadssumman för Institutets samtliga nybyggnader, jemlikt ytterligare alternativritningar och kostnadsförslag, kunde nedsättas till 390,844 Riksdaler.

För uppförande af nybyggnader vid Veterinär-institutet i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de sednast uppgjorda ritningarne vill Kongl. Maj:t, — som inhemtat, att till grundgräfning, grundläggning och stenfots anbringande för det föreslagna stora huset vid Riddaregatan erfordras 50,000 Riksdaler, — nu föreslå Riksdagen att bevilja 390,000 Riksdaler, hvaraf 50,000 Riksdaler att utgå under loppet af år 1868.

I fråga om den *civila veterinär-sjukvårdens i riket uppehållande* hafva komiterade, — som af särskilda från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande inkomna uppgifter inhemtat, att nuvarande antalet af praktiserande civile veterinärer i länen uppgår till omkring 110, och att den förstärkning i detta antal, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansett erforderlig, utgjorde 59, — anfört, bland annat, att, ehuru efter anställda jemförelser med förhållandena i andra länder, 300 veterinärläkare syntes inom en icke särdeles aflägsen framtid blifva behöfliga för att

behörigen tillgodose rikets stigande husdjurs- och ladugårdsskötsel, komiterade för närvarande icke funne skäl att förorda någon tillökning utöfver det af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande föreslagna antalet eller 169, utaf hvilka borde i hvarje län tjenstgöra dels en länsveterinär med 750 Riksdalers lön, som hvart femte år förhöjdes med 250 Riksdaler, till dess lönen uppginge till 1,500 Riksdaler, och mot skyldighet för länsveterinären att hålla sjukstall och hofbeslagssmedja vid sin bostad, så vida lämplig lokal dertill af kommunen anskaffades och underhölles, dels ock så många distriktsveterinärer, som kunde finnas behöflige och i behörig ordning varda antagne, sedan åt hvarje distriktsveterinär länets Landsting anvisat årligt lönebidrag af minst 250 Riksdaler och vederbörande distrikt upplåtit och förbundit sig att underhålla kostnadsfri lämplig bostad, i hvilket fall till Veterinärens aflöning äfven skulle utgå statsbidrag, som komiterade ansett kunna i allmänhet bestämmas till 250 Riksdaler;

Och har Sundhets-kollegium i anledning af komiterades förslag i denna del, uti sitt ofvanberörda utlåtande, yttrat, att då veterinärmedicinen i sin tillämpning egentligen vore af ekonomisk betydelse och i första rummet afsåge skydd för enskild egendom, samt följaktligen anspråken på Statens medverkan i detta hänseende knappast borde sträckas längre än till bekostande af ändamålsenliga undervisningsanstalter för bildande af tillräckligt antal kunnige veterinärer och aflönande af den personal, som befunnes nödvändig för den offentliga husdjurssjukvården, d. v. s. till förekommande eller hämmande af befarad eller utbruten allmännare sjuklighet och farsot bland husdjuren; hvaremot det syntes tillkomma den enskilde eller kommunen att anställa och aflöna de veterinärer, som kunde vara behöflige för att under vanliga förhållanden sköta den enskilda husdjurssjukvården; Kollegium ansåge den hittills varande ordningen, enligt hvilken Staten, förutom de vid krigsmagten erforderliga veterinärer, antager och aflönar en länsveterinär i hvarje län eller två i de län, hvilkas storlek och utsträckning befunnits sådant påkalla, samt Hushållningssällskap, Kommunalstyrelser eller enskilde personer efter eget beprövande antaga och aflöna det antal distriktsveterinärer, som eljest kunde behöfvas för den enskilda husdjurssjukvården, vara att föredraga framför den kostsamma, mera invecklade form komiterade velat gifva åt veterinärväsendet genom förslaget, att Staten skulle deltaga i anställande och underhåll af ett högst betydligt antal distriktsveterinärer och sålunda åtaga sig vidsträcktare förbindelse för husdjurens än menniskornas sjukvård; — att ehuru vid 1862—1863 åreus Riksdag fyra nya löner blifvit anvisade för länsveterinärer i Westerbottens, Jemtlands, Wester-Norrlands och Gefleborgs län, samt länsveterinärlönen i Upsala län med särskildt nådigt tillstånd fördelats mellan två länsveterinärer, stationerade den ene i Upsala och den andre i Enköping, så att hela antalet af länsveterinärsysslor, inberäknade de 24 förut å stat uppförda, uppginge till 29, af hvilka 27 med 500 Riksdaler och 2 med 250 Riksdaler lön hvardera, likväl och då obe-

stridligt vore, att ännu ytterligare några län egde den utsträckning, att en enda länsveterinär derstädes blefve otillräcklig i synnerhet vid tillfällen af allmännare sjuklighet, deraf följde att enahanda förmån, som redan blifvit ofvannämnda fyra län beredd, förr eller sednare äfven måste medgifvas andra; hvarvid dock syntes lämpligast, att den sålunda oundvikliga tillökningen i länsveterinärernes antal endast efter hand beviljades, i den mån ökad tillgång på skicklige personer för de nya platsernas besättande föranledde; — att då, för vinnande af det åsyftade ändamålet, att framgent endast ynglingar med allmän bildning skulle vid Veterinärinstitutet såsom elever emottagas, det vore nödvändigt att tillförsäkra veterinärer sådana förmåner, att bildade personer kunde deraf uppmuntras att egna sig åt detta lefnadsyrke, och endast härigenom kunde påräknas erforderligt antal kunnige veterinärer för landsorternas enskilda behof, i främsta rummet borde afses lönebeloppet för de ordinarie veterinärerne, i hvilket hänseende de af komiterade föreslagna löner för länsveterinärerne med successiv förhöjning syntes Kollegium icke vara för högt beräknade; — samt att om distrikts-veterinärer tillades rättighet att räkna tjensteår lika med veterinärer i Statens tjenst och således för dem öppnades utsigt att vinna befordran till länsveterinärsysslor, skicklige sökande till distriktsveterinärplatser antagligen icke skulle uteblifva, och borde i sådant fall de i nådiga Brefvet den 17 Oktober 1840 angående befordringsrätt för distriktsläkare bestämda vilkor i tillämpliga delar vara gällande äfven i afseende på distriktsveterinärer.

Lika med komiterade och Sundhets-kollegium anser Kongl. Maj:t, att, om af veterinärläkarne hädanefter kommer att fordras ett större mått både af allmän bildning och af yrkesskicklighet, dertill lämplige personer sannolikt icke kunna påräknas, så framt icke veterinärernes ställning i allmänhet förbättras, äfvensom att för den veterinära sjukvårdens uppehållande erfordras ett större antal veterinärer, än som hittills varit att tillgå. Att emellertid för vinnande af detta ändamål, såsom komiterade föreslagit, bidrag af statsmedel skulle användas till aflönande af distriktsveterinärer, finner Kongl. Maj:t icke böra ifrågakomma, enär dylika kostnader synas vara hänförliga till sådana, hvilka det tillhör vederbörande kommuner att bestrida, der de anses vara af behofvet påkallade; kunnande dock genom medgifvande af rättighet till tjensteårsberäkning för behörigen antagne distriktsveterinärer en icke obetydlig förmån dem beredas. Deremot synes det vara obestridligt, att både antalet af de ordinarie länsveterinärerne och beloppet af deras löner böra ökas; men då de vid denna Riksdag påräkneliga tillgångar icke i allmänhet medgifvit tillökning i Statens utgifter för aflönande af tjenstemän, har Kongl. Maj:t ej velat för närvarande föreslå Riksdagen att för sådant ändamål bevilja och på stat uppföra nya anslag.

Hvad slutligen angår komiterades förslag, att *Styrelsen öfver veterinärväsendet* måtte uppdragas åt ett nybildadt embetsverk, hvilket, under namn af Ve-

terinär-styrelsen, skulle bestå af en ordförande, som vore chef för allt veterinärväsende i riket, med lön af 6,000 Riksdaler och boställsvåning inom Veterinär-institutet, samt af två ledamöter, den ene öfverfältveterinären för handläggandet af militära veterinärärenden och den andre öfverlandsveterinären, — som tillika skulle vara professor vid Veterinär-institutet, — för behandlingen af civila veterinärärenden, hvardera med 500 Riksdaler arfvode, utom 3,000 Riksdaler lön för öfverfältveterinären å militärveterinärstaten och 4,500 Riksdaler lön för öfverlandsveterinären i egenskap af professor vid Institutet;

så enär emot detta förslag, enligt hvilket öfverinseendet öfver veterinärväsendet, som för närvarande i vetenskapligt och till stor del äfven i administrativt hänseende utöfvas af Sundhets-kollegium, skulle alldeles skiljas från öfveruppsigten öfver medicinalväsendets öfriga grenar, förekommer, bland annat: att ehuru den veterinära sjukvården icke har samma föremål för sin verksamhet som den öfriga medicinska, begge dock i administrativt afseende ega så nära beröringspunkter, att åtminstone i ett land som Sverige, der en ordnad medicinalstyrelse redan finnes inrättad, ett åtskiljande af dessa sjukvårdsgrenar under särskilda styrelser svårligen skulle kunna utan olägenheter verkställas; — att, äfven om det kunde antagas att, efter ett ändamålsenligt ordnande af veterinärundervisningen och förbättrande af veterinärernes lönevilkor och samhällsställning, desse skulle mera än läkarne vara i behof af en ytterligare gemensam stödjepunkt, det i allt fall torde vara ovisst, i hvad mån en sådan fördel, som dock med förslaget åsyftades, komme veterinärerne tillgodo, då de, ställde under en särskild styrelse, blefve skiljde från medicinalvården i öfrigt; — att den föreslagna föreningen af öfverlandsveterinärens och, på sätt komiterade jemväl ifrågasatt, öfverfältveterinärens tjenster med lärarebefattningar vid Institutet icke kan annat än, i synnerhet med afseende å desse tjenstemäns frånvaro på embetsresor, vara hinderlig för den ena eller andra befattningens behöriga skötande; — samt slutligen att kostnaderna för Veterinär-styrelsen enligt komiterades förslag skulle, inberäknade löner åt en sekreterare och en vaktmästare jemte expensmedel, uppgå till icke mindre än 10,000 Riksdaler årligen;

finner Kongl. Maj:t Sig icke ega anledning att af Riksdagen äska anslag för en särskild styrelse öfver veterinärväsendet.

Den närmare tillsynen öfver undervisningen, ordningen och ekonomien vid Veterinär-inrättningarne handhafves för närvarande af särskilda Direktioner, af hvilka efter Veterinär-institutets inrättande endast den för Veterinär-inrättningen i Skara förordnade skulle, enligt komiterades förslag, ehuru med annan sammansättning, bibehållas, men berörda åliggande vid Veterinär-institutet öfvertagas dels af Veterinär-styrelsen och dels af Institutets föreståndare och lärarekollegium. Då nu, på sätt Sundhets-kollegium jemväl anfört, Veterinär-institutet efter den reorganisation, som är i fråga, bör kunna vara försäkradt om att ega lärare af den

bildning

bildning och med de kunskaper, att i afseende å institutets angelägenheter kunde åt dem inrymmas ungefär enahanda sjelfständighet, som tillkommer lärarne vid andra högre läroverk, synes det vara lämpligast, att den närmare vården och inseendet öfver institutets både vetenskapliga och ekonomiska angelägenheter, i enlighet med hvad Sundhets-kollegium äfven hemställt, öfverlemnas åt föreståndaren och lärarekollegiet med biträde, om så befinnes nödigt, af ett af några bland lärarne bestående Förvaltningsutskott, samt att allmänna öfverinseendet öfver läroanstalten i dess helhet må tillkomma en särskild direktion, hvars verksamhet skulle inskränkas till ett mindre vidsträckt område, än som tillhör de nuvarande direktionerna öfver Veterinär-inrättningarne.

De belopp, hvilka Kongl. Maj:t, på sätt här ofvan förmäles, nu vill för veterinärväsendet af Riksdagen äska, utgöra således:

anslag, att uppföras å Riks-statens Åttonde Hufvudtitel, för ett Veterinär-institut i Stockholm . . .	R:dr 19,070: —
och extra anslag för nybyggnader vid samma Institut 390,000 R:dr, hvaraf att utgå under år 1866	„ 50,000: —

De till detta ärende hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande Utskott; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. År och dag som ofvan.

CARL.

F. F. Carlson.

Utdrag af Protokollet öfver Ecklesiastik-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 18 Januari 1867.

Närvarande:

Hans Excellens Justitie-Statsministern Herr Friherre *De Geer*,
Hans Excellens Statsministern för Utrikes Ärendena Herr Grefve *Manderström*,
Statsråden: Grefve *von Platen*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Reuterskiöld,
Carlson,
Lagercrantz och
von Ehrenheim.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Slutligen uppläste Departementschefen, Statsrådet Carlson till justering följande, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förut fattade beslut, uppsatta förslag till nådiga Propositioner till Riksdagen, nemligen:

1:o angående ordnande af veterinär-väsendet i Riket;

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande behagade Hans Maj:t Konungen berörda förslag i nåder gilla samt befallde, att i enlighet dermed omförmälda nådiga Propositioner skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
C. A. Th. Ädelgren.